

***Képzőművészeti és
szellemi mesteriskola
részletes működési elve***

Képzőművészeti és szellemi mesteriskola Az iskola célja

A képzőművészeti mesteriskola, mint oktatási, továbbképzési forma régóta létező, működő, elismert egység. Általában a képzőművészet valamely területén már képzettséget, jártasságot szerzett diákok, művészek továbbképzését, technikai ismereteinek bővítését, szakmai tudásának tökéletesítését tűzi ki célul. Elismert, a munkásságukban jelentős eredményeket elért művészek segítenek technikai kérdésekben, a művészeti, szemléletbeli álláspont fejlesztésében, magasabb szintre emelésében. Ezek az iskolák a művészképzés technikai oldalát helyezik előtérbe. A műben megmutató, mögöttes tartalom vizsgálata legtöbbször alárendelt szerepet kap a szakmai területhez képest. Így lényegét tekintve az eszköz elsőbbséget élvez a célhoz képest. Hátterbe szorul a képzőművészet és minden más művészet magvát képező szellemi tartalom, a világ és az ember végső kérdéseit feltáró intuitív kutatás. Az ok, ami létrehozta az alkotást, az az ember magasszintű megismerési vágya, ami a fizikai forma mögötti szellemi tartalmat kutatja. Az ebből létrejövő okozat a kifejezés vágyával telített alkotói tevékenység, amit a mű létrehozásához szükséges technikai eszköztár birtokba vétele előz meg (bizonyos szint után párhuzamosan kiegészít). Ezért az alapvető technikai ismeretek elsajátítása után helytelen volna továbbra is ezeket célnak tekinteni. A figyelmet ismét az eredeti, valódi célra, a lehető legmélyebb tartalmak, a szellemi okok minél teljesebb megismerésére kell fordítani. Az ebben való elmélyülés természetesen magával hozza a magasabb technikai szintre emelkedést és művészileg egyre tökéletesebb művek és szemlélet létrejöttét is.

Ezért a képzőművészeti és szellemi mesteriskola a tanítás szokványos menetét megfordítva, a szellemi megismerés gyakorlatával kezdi diákjai továbbfejlesztését. Mesteriskola lévén ez megengedhető, hiszen technikailag már előkészült emberek keresik fel a magasabb szintű tudás elérése érdekében. Ez nem jelenti a szakmai ismeretek elhanyagolását, vagy háttérbe szorulását. Ellenkezőleg: dinamikus egyensúly jön létre a fizikai alak mögé hatoló intuitív megismerés és az ennek a tartalomnak a kifejezését szolgáló rajzi, festészeti, grafikai stb. eszközök finomodása, tökéletesedése között. Párhuzamot állít az önmagát egyre tökéletesebben megismerő, megvalósító ember, és a művészet lényegéhez egyre közelebb jutó, képzőművészetileg egyre magasabb szintre kerülő alkotóművész fejlődése közé. A szellemi megismerést segítő gyakorlatok az önismeret, a lényegi tartalmak legmélyebb tartományai felé vezetik a tanítványt, megvalósítva a művészetek létrejöttének valódi célját. Eközben az emelkedő intuíciós szint egyre elmélyültebb műveket eredményez, ami egyre magasabb művészi szintre emeli alkotóját. A művészeti tevékenység és a megismerés gyakorlatainak szintézise révén a művész nemcsak képessé válik az alkotások képzőművészeti minőségének emelésére, hanem ennek folyamán azok képzeletét megélve megismeri jelentésüket, feldolgozza az élményei eredetét is. Maga az alkotás folyamata a szellemi megismerésnek fontos eszközévé válik, mivel a tevékenység jellege eleve az intuíciós képesség használatát igényli.

A megvalósítás feltételei

A művészet a mély, mögöttes tartalmak felszínre hozására hivatott, az intuitív megismerés gyakorlásához pedig szintén erre alkalmas környezet szükséges. Az elmélyült alkotáshoz, önmegfigyeléshez zavaró tényezőktől mentes, csendes, nyugodt környék a megfelelő. Ennek távol kell lennie a városi, városi jellegű, forgalmas, népes helyektől. Az ilyen hely ugyanis túlságosan gazdag külső ingerforrásban, amelyek elterelik a belső tartományok felé forduló figyelmet. A zajos, nyüzsgő városi környezet nemcsak az elmélyülést gátolja, hanem kifejezetten negatív hatást fejt ki minden ilyen tevékenységre, agresszív, versenyszellemű, tolakodó, az anyagi, pénzbeli értékeken túl semmit sem tisztelő szemléletével. A város lakóit olyan életritmusba kényszerítik, amely az ember valódi természetétől idegen, káros hatású. Az ott fokozottan jelenlévő fogyasztói társadalom folyamatos, hamis, illuzórikus vágyak keltésével a pénzszerzés-vágykielégítés állandó körforgásába kényszeríti önmagát, aminek az ember valódi céljaihoz, feladataihoz nincs köze. Az ott élők magatartása ennek következtében egoista, önimádó, önző, törtető, egymás eltaposására buzdító lett. Ennek pedig szintén távolról sincs köze az eredendő emberi minőséghez.

Ezért a képzőművészeti mesteriskolának még a közelében sem szabad ilyen forgalmas helynek lennie, ami a figyelem kifelé irányítására csábít vagy kényszerít. Városoktól távoli, néhány fős kis faluhoz közeli, természetes környezet ideális a munkához. Az ilyen hely ma már ritka, adottságai miatt Cserhátszentiván javasolt az iskolát befogadó kisközségként.

A falu a Cserhát hegyei között fekszik, minden nagyvárostól távol: 20 kilométeres körzetben csupán egy-két Nógrád megyei kisváros található. Az iskola feltételeinek megteremtéséhez és mindenkori igényeinek kielégítéséhez azonban kiváló feltételeket biztosít: megoldható a lakhatás, szállásfenntartás, étkezés, létrehozható kiállítóhely, valamint többféle program szervezésére is van lehetőség. A környék jóformán érintetlen természeti környezet, a falu százötven fős lakossága nem veszélyezteti az erdők, mezők természetes állapotát, tisztaságát (nagy részük tájvédelmi körzet).

Az étkeztetés, mindenkori fenntarási, szervezési munkák elvégzésében segítséget nyújt a község. A természeti környezet nyugtató, csendes, zavaró tényezőktől mentes; segíti az elmélyülést, inspirálja az alkotáshoz szükséges meditatív állapotot.

A mostanában érvényesülő emberellenes szemléletmód hatása itt nem érezhető, ez pedig megkönnyíti a tanulóknak saját, más szemzőgű szemléletük kialakítását. Erre a zavartalan munka, az intuitív látásmód révén saját erejükből tesznek szert. Az intézmény megteremti a lehetőséget a tanítási-pihenési módszerei közé tartozó túrázáshoz, íjászathoz, kisebb munkák (szépítések, takarítás, ültetés, metszés stb.) elvégzéséhez, ami része a nem szakmai gyakorlati óráknak. Ezek a szellemi megismerést szolgáló, lazító, befogadást erősítő gyakorlatok az egyoldalú szellemi-alkotói koncentráció ellensúlyozását szolgálják.

Az iskolának diákjai előrehaladása érdekében kisebb létszámú évfolyamokat kell indítania. A szellemi, intuíción alapuló alkotási folyamat nem teszi lehetővé a nagy létszámú csoportokban való foglalkozást. Mivel a tanár teljesen a diák személyiségéből indul ki, annak adottságaihoz igazítja munkáját, ezért az egyénre szabott, nagy koncentrációt igénylő feladathoz elengedhetetlen a kicsi csoportos szervezés. A tanár és diák részéről nagy figyelmet igénylő, szoros munkakapcsolatot megkövetelő oktatási rendszernek, nem szokványos módszereknek éppen a lényegi eredményét veszélyeztetné a sokfős létszám.

A munka jellege igényli a bentlakás lehetőségét minden diák számára, hiszen a szellemi megismerés gyakorlataihoz a csoport és a tanárok intenzív együttműködése szükséges. Az együttlét, a közös tevékenység alapvető része a módszernek. Bentlakásos iskola lévén a tanulók részére kollégiumszerű szállás berendezése javasolt. Ez azt jelenti, hogy az iskola épületén belül vannak mind a tantermek, mind a szállás, ahol minden diák részére egy szoba áll rendelkezésre tisztálkodási lehetőséggel, a bentlakás szokásos kollégiumi feltételeivel. A lakószobák minden általános igényt kielégítő felszereléssel el vannak látva, de mindezt a legegyszerűbb

módon kell megvalósítani. Vagyis a berendezés legyen kényelmes, de egyszerű, majdnem „puritán”. Nem a szállodaszerű, összkomfortos elrendezés a kedvező megoldás, hanem a mindennapi emberi szükségleteket kielégítő funkcionális egyszerűség.

(Minden szobában legyen fűtés, minimális berendezés, és a létszámtól függően néhány mosdó, zuhanyzó, WC.) Ez szintén az ismeretszerzés segítése miatt szükségszerű, mert a túlzott kényelem, a fölösleges eszközök (minden szobában TV, rádió) a figyelem kifelé fordítására, „lustaságra” csábítanak, akadályozzák a tanulókat a koncentráció kialakításában, fenntartásában. Ezek az eszközök – televízió, magnó, videó, CD-lejátszó – inkább az oktatási folyamatban segédkeznek, csupán szemléltető eszközként szerepelnek a tanítási órák egyes részeiben.

A bentlakás miatt kedvező étkezési lehetőséget kell kialakítani. Ez jelentheti saját vagy nem saját, iskolán belüli vagy kívüli, ételkihordás igénybevételét (Cserhátszentiván melletti, közeli faluból a környék hat falujába hordanak ebédet az óvoda konyhájáról).

Az iskola számára kiállítótermet kell biztosítani a falun belül és azon kívül is, hogy az országban bárhol kiállításokat lehessen szervezni. A falun belüli állandó kiállítóteremben az iskola diákjainak a munkáiból lenne állandó kiállítás. A más városokban szervezett időnkénti (alkalomtól, lehetőségtől függő) kiállítások szervezése szintén fontos feladat annak érdekében, hogy az iskola és a tanulók a külvilág, a nagyközönség számára is megnyilatkozhassanak munkáikkal. Ezeket a hazai és külföldi bemutatókon az alkotások egy részét (amelyeket a diákok felajánlanak) el lehetne adni. Az így befolyó pénzt az iskola fenntartására, fejlesztésére, a diákok számára szervezett programok indítására, felszerelésre lehet visszafordítani. Ezen kívül más programok szervezésével is bemutatkozhat az iskola a nyilvánosság előtt.

A képzőművészeti mesteriskola tanítási tervezete

Az iskola képzési időtartama: két év.

Az oktatás szerkezete négy fő egységre oszlik:

1. Bevezetés

2. Megszerzés

3. Megtartás

4. Továbbképzés

Ez a négy szakasz a gyakorlatban egymással mindvégig párhuzamosan fut, lényegében egymásból következő, logikus folyamat részeként tekinthető. Az egy-egy témában, területen történt bevezetést azonnal követi a diák megszerzési tevékenysége. Ez azt jelenti, hogy a tanár által felvezetett témáról a diák a bevezetés során megkap mindenféle művészettörténeti, kultúrtörténeti, szimbolikai ismeretet, minden olyan információt, amit az adott témáról a tudomány és kultúra területén jegyeznek.

A megszerzés során a tanuló elsajátítja, logikusan rendezi ezeket, majd egyfajta bensővétéssel elkezdi elmélyülni a témában. Ha az elmélyülés sikerrel járt, állandó gyakorlással a „megszerzett” tapasztalás további mélységeibe hatol, megszilárdítja élményeit. Ez a megtartás.

A továbbképzésben pedig a tanuló már eljut arra a szintre, ahol saját maga által kitűzött cél felé halad az előző elmélyülés eredményeként. Így tehát tulajdonképpen a bevezetés, megszerzés, megtartás illetve továbbképzés elnevezés a különféle témakörökben történő fokozatos elmélyülés különböző szintjeit jelöli. Ezek a folyamatok mindig kiegészítik, feltételezik egymást. A tanuló személyes beállítottságát ez a módszer nagymértékben szem előtt tartja, hiszen a témák folyamatos, logikus sorban követik egymást (így mindig van új bevezetés), de a diák abban a körben mélyed el leginkább, amelyik őt a legjobban inspirálja. Így az egyes témák közti elmélyedésben is lehet párhuzam.

Az egyes szakaszok jelentése

A bevezetés jelenti tehát egyrészt a tudományos, kulturális ismeretek megtanulását: kultúrtörténeti korszakok mitológiájának, művészeti emlékeinek, szimbolikájának tárgyi ismerete, lényegi megfogalmazása adatokkal, nevekkal, folyamatokkal, időbeli meghatározással. Ugyanakkor a bevezetés és a tudás megszerzésének, elmélyítésének viszonya folyamatos párhuzamosságot, dinamikus, egymást segítő egységet alkot. Ezért ha a sokoldalú bevezető inspirációt ad a tanítványnak, ő azon a téren átlép a megszerzés és elmélyülés egyéni útjára. A többi téma bevezetésén természetesen ugyanúgy részt vesz, és az ezekben való elmélyedés sem kizárt.

A beható tanulmányozás az eddigitől eltérő tanári segítségadást igényel. A bevezető egzakt, tudományos ismereteket közlő rendszeréhez szakemberek magasszintű tudásközlő tevékenysége szükséges. Ez a hagyományos, lineáris logikai úton történő ismeretfeldolgozás. A megszerzés során azonban a formális, ok-okozati törvényen alapuló logikával rendszerezett ismeretek bensővé tétele az analógiás gondolkodás használatát helyezi előtérbe.

Ez a gondolkodási mód, mint neve is jelzi, a hasonlóságon alapuló egyezést használja föl mélyebb, mögöttes összefüggések megállapításához. Vagyis a nyilvánvaló tényeken alapuló következtetések, az ok-okozat és a gondolkodás általános formáit követő logika magasszintű kifejlesztése lehetővé teszi annak elhagyását. A mélyebb tartalmak elérése egyfajta asszociatív magatartás, asszociációs tevékenység, útján történik, amely a világban különféle formában megjelenő, lényegi tartalmában megegyező jelenségek átfogó, szellemi tartományát igyekszik feltárni. Az analógiás gondolkodás a jelenségek látszólagos összefüggései helyett azok mélyértelmű egyezéseit kutatja. Az egyes, egyedi esetek törvényszerűségeit a világot alkotó globális, szellemi eredetű törvények távlatába helyezi.

A tanítvány ezen az úton újrarendezi előző ismereteit, új összefüggések válnak nyilvánvalóvá, egyre tágabb távlatok nyílnak meg a problémák értelmezéséhez. Ebben a szakaszban az ilyen ismeretekben jártas, belső utakat megtett tanító lehet a tanítvány segítségére, tovább inspirálva őt magasabb szellemi megismerés felé. Ehhez a tanítvány egyéni adottságait figyelembe véve a tanár az elmélyülésre alkalmas témakörben folytat előmozdító beszélgetéseket, valamint a későbbi pontos megértés érdekében tisztázza, helyreigazítja a megismeréssel kapcsolatos fogalmakat.

Ekkor a megszerzés útján előre haladva a diák olyan ismeretekre tesz szert, amelyek saját és más művészek műveinek egyre mélyebb átélését, megértését teszik lehetővé. Ezáltal nemcsak saját művei kerülnek mind magasabb szintre, de a művészetről, kultúráról, történelemről, emberiségről és emberi bensőről alkotott fogalmai is eddig ismeretlen dimenziók felé bővülnek. A tanár nem erőltet semmiféle gondolati rendszert tanítványára, csupán technikákat ajánl, és megóvja őt az alkalmazás során felmerülő eltévedési lehetőségekről, nehézségektől. A tanuló önmaga erőfeszítései révén, az önmagában felfedezett mélyebb tudás megismerése révén jut egyre magasabb önismerethez, szellemi ismeretekhez, művészi szinthez.

Ez a megismerési folyamat nevezhető másként a helyes látás kialakításának is. A beszélgetéstől, fogalmak tisztázásától, inspirációtól kezdve az önmegfigyelés útján, koncentrációs, intuíciós, imaginációs, meditációs, áthelyezési (kontemplációs) feladatokon keresztül az éberség, a helyes látás kialakításáig terjed. Az éberség legmagasabb foka pedig egy újfajta tudatosság, a legmélyebb önismeret megéléséhez vezet. Mindez természetesen mindvégig párhuzamos a művészeti tevékenység gyakorlásával, egymást kölcsönösen elősegítve.

A látás vizsgálata a látóból, azaz a személyből indul ki. Az ember legkülső, világ felé megnyilatkozó rétegéből, a személyiségből indul ki, majd lefelé, egyre mélyebbre hatolva feltárja a karakter, az esszenciális lényeg és a valódi én jellemzőit, az ezeken keresztül történő látás gyakorlatát. Egyben ezek azok a fogalmak, amelyeket (többek között) tisztázni kell a megszerzés gyakorlatának elindításakor.

A folyamat érthetősége érdekében röviden tekintsük át a képzőművészeti és szellemi mesteriskola szellemi részét képező fogalomrendszert.

Tehát a személyiség, mint legkülső réteg, az emberi énnel az a felszíni része, ami a mindennapokban a világ felé megnyilvánul. Ez az a tartomány, amely minden ember tökéletes egyediségét, egyszeri, megismételhetetlen voltát biztosítja. Ennek a létezése teszi lehetővé, hogy az emberben a legmagasabb szinten kialakult az éntudat, amely őt a külvilág minden tárgyától és személyétől megkülönbözteti, elkülöníti. Az önmagán kívül tapasztalt jelenségeket a személyiség nem tekinti vele egységben élő egészként, hanem azoktól különböző, önálló létezőként. Gondolataira, érzéseire és testére mint sajátjára tekint, vagyis teljesen azonosítja önmagát ezekkel. Ez a tartomány tökéletes ellentéte a szellemi megismerés végső célját jelentő valódi énnel: a személyiség a fizikai szintre vetült emberi énnel a legalsó szintje, ami az anyaggá sűrűsödött szellemiség külső, sokoldalú szemléletére, tapasztalására hivatott. A sokfajtaság, egyediség, különbözőség, a külső felszín tökéletes fizikai szervekkel történő tapasztalási szintje.

A mélyebb emberi rétegek megismerése során a „valódi énben levés”, azaz a valódi én megtapasztalása felé halad a tanítvány. A Valódi Én az a kezdő Egység, amelyből minden fejlődés, osztódás, sokszorozódás elindult. Ez az eredendő Egység örök, változatlan, tökéletes, születetlen és el nem múló, ok nélküli, és minden világban létező jelenség végső lényege. Ezen Egy kiadásának törvényszerűségeit írja le a matematika ősi bölcsessége: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10. Vagyis eszerint értelmezhető az egység osztódása, és újbóli visszatérése egy magasabb szinten (ez a 10). A Valódi Énről, mint végső célról nem teoretikus tanításokból tájékozódnak a mesteriskola növendékei, hanem saját tapasztalataik vezethetik ennek önmagukban való megismeréséhez. A megismerésnek ezen mélyebb útjain a legvégső szintet megjárt tanárok vezetik a diákokat. (Egység logika elsajátítása)

A személyiség önmegfigyelési tapasztalatain túl befelé haladva az énben a karakter rétege következik. Ehhez a személyiség azonosulási pontjainak megfigyelésén keresztül vezet az út: tanulmányozni kell az elme, az érzelmi központ és a test működését.

E három alkotja az ember működési rendszerét, a mindennapi megvalósulása azonban zűrzavaros. Az elme azonosítja önmagát a benne megjelenő gondolatokkal, az az egyén pedig, aki a környezetét elsősorban logikailag szemléli, megérteni elmével feldolgozni akarja, ő az elméjével azonosítja önmagát.

Ezen azonosulás az első ismérv a személy karakterbeli hovatartozását illetően. Eszerint ugyanis három típusba sorolhatók a karakterek: az elmével, az érzésekkel és a testtel azonosulók típusába. Mindhárom csoporton belül három-három karaktert találunk, amelyek közös jellemzője a külvilágból és a benső életből származó ingerek feldolgozására használt központ elsődleges, kiemelt szerepe. Vagyis az első csoportba tartozó karakterek az őket ért információkat az elmén keresztül, logikával igyekeznek feldolgozni, a második három karaktert a jelenségek érzelmi oldala ragadja meg elsődlegesen, s az inger által kiváltott reakció is ezen az alapon születik, és nyilvánul meg. A harmadik csoportba tartozó, a testben lévő karaktereket maga a tett, a reakció érdekli, az őket ért ingerekre a „helyes cselekvés” útjának megvalósításával igyekeznek válaszolni.

Természetesen mindhárom csoportba tartozó karakter használja másik két központját is, működésüket az önmegfigyelést nem végző emberek kevertnek, elválaszthatatlannak érzik. A mesteriskola növendékei számára elsődleges feladat karakterük felismerése, mindhárom központ működésének megfigyelése, a központok egymástól való megkülönböztetése, szétválasztása.

A megfigyelés és szétválasztás állandósítása az éberség kialakításához vezet. Az éberség tágran megfogalmazva annyit jelent, hogy az én mindig tudatában van a benne zajló eseményeknek, a megjelenő gondolatoknak (amelyeket csak megfigyel, de nem tekint sajátjaként), a keletkező érzéseknek (amelyeket szintén csak megfigyel, nem kapcsol gondolathoz, és nem kísér tettel), és a végrehajtott tettek belső okainak.

Ezt az éberséget a tanító más gyakorlatokkal támogatja meg, és ezzel segíti a karakter felől a mélyebb esszenciális tartalom felé a gyakorlót. Ilyen a koncentráció, az egyhegyű összpontosítás gyakorlása, amelyet a karakternek megfelelő feladat kísér. Bár az elme és a gondolatok kiiktatása minden esetben kívánatos, elsősorban az elmében lévő karakterek koncentrációs és meditációs gyakorlatának képezi törzsét a gondolatok megfigyelése, elengedése, és végül az elme kiürítése. Az érzelmi beállítottságú karakterek esetében fontos része a koncentráció elősegítésének a tánc, a zene, a festés: ezek során az érzelmek tiszta átélését, kibontakozásuk tökéletességét tapasztalja a tanítvány. A testi karakterek a sport (íjászat), a zenélés, a művészeti tevékenységek terén gyakorolják legjobban a koncentrációt, ami a tökéletes cselekvés mögött működő szellemi erő megismeréséhez vezet.

A koncentráció elmélyítése lehetővé teszi annak elengedését, ami magas szinten meditatív és intuitív állapotot hoz létre. Ekkor a tanítvány függetlenné válik karakterétől, átlép a szellemi, esszenciális én tapasztalásának fázisába, ahol már nemcsak mindhárom központ tökéletes, eredendő állapotát és lényegét ismeri meg, hanem a hármaságon és kettősségen túllépve az egység megtapasztalásának körébe is belép.

Ennek előrehaladását szolgálja az imagináció és az „áthelyezés” gyakorlata. Az imagináció bizonyos tárgyak, helyzetek valószerű elképzelését, az én tökéletes beleélését jelenti, amely beleélés után a koncentráció-elengedés gyakorlatában jártas tanítvány hagyja szabadon, önmagától alakulni a képzetet. További alakulását teljes önátengedéssel átélve figyeli, nem avatkozik bele.

Ennek eredménye a legmagasabb szellemi lényiségek, törvényszerűségek tökéletes átélése lehet, amelyek ismerete, énbén való felfedezése eredményeként létrejön egyfajta kontempláció. Vagyis egy olyan állandósult szemlélődő állapot, amely lehetővé teszi az áthelyezés képességének kifejlesztését. Ez azt jelenti, hogy a valódi énbén szemlélődő ember egyetlen pontban van éber tudatában minden létező végső lényegének, okának, keletkezésének, így ezt a tudását bármely területre képes áthelyezni. Számára ismeretlen tudományok, kultúrák, vallások területén is tökéletes tudásról képes tanúbizonyságot tenni, ugyanis nem tárgyias, megtanult részletekből áll tudása, hanem a legnagyobb alkotó lényeg átélését valósítja meg folyamatosan.

Ekkor a mesteriskola növendéke eljutott a megszerzés és megtartás legmagasabb fokára: a Valódi Én megtapasztalása, a legmagasabb szellemiségű művek alkotása és minden művészet tökéletes ismerete és értéke valósul meg. A tanár eddigi munkája, amellyel feladatokat adott és a felmerülő képzetek, élmények feldolgozásában segítséget nyújtott, átalakul. Bizonyos ideig még szükség van az elért eredmény tartóssá tételére, szilárdítására, a felmerülő esetleges illúziók tisztázására. Azután a tanár feladata a tanítvány által esetlegesen felismert célok, vagy a saját maguk által kitűzött feladatok megvalósításához szükséges segítség megadása. Ez az úgynevezett továbbképzés.

Az iskola lehetőséget adna a visszatérése a már végzett diákok számára. Egyrészt a tanulók érési folyamata nem azonos időt vesz igénybe, így egyéni adottságoktól függően a képzés két éve alatt minden diák más-más szintet érhet el. Hónapokkal, évekkel később azonban beérhet az itt szerzett tudás, és lehetőség nyílna a továbblépésre. Ekkor a tanuló kérheti meghatározott időre az iskolába történő visszahelyezését. Ennek költségeit természetesen az illető személy vállalja. A továbbfejlődés biztosítása mellett ez a lehetőség teret adna a pihenésnek, az alkotásnak, a megszerzett ismeretek felfrissítésének.

A képzőművészeti ismeretek gyakorlati és elméleti oktatásának rendszere a mesteriskolában

Az előzőekben tárgyaltak alapján a bevezetés és megszerzés, valamint a megtartás-elmélyülés szakaszaiban is fő szempont a párhuzamososság megtartása. A szellemi megfigyelési gyakorlatok mellett folyamatosan folyik a képzőművészeti elmélyülés. Az elméleti képzés több szempontból tárgyalja a fő kultúrkörök kérdéskörét. Ezek a művészetileg, szellemileg egyaránt legfontosabb, inspiratív kultúrkörök a következők:

- **Óskor**
- **India**
- **Sumer kultúra**
- **Perzsa kultúra**
- **Egyiptomi kultúra**
- **Görög kultúra**
- **Zsidó kultúra**
- **Római kultúra**
- **Arab kultúra**
- **Keresztény kultúra**
- **Magyar kultúra**

Ezen kultúrkörök vizsgálata háromféle órán történik (vagyis három szempont szerint):

- **Művészettörténet**
- **Kultúrtörténet**
- **Szimbolika**

Ez a három óra adja a keretét a korszakokkal való ismerkedésnek. Mindhárom órán egyidejűleg egyazon korról foglalkoznak a tanulók, természetesen az adott tárgy jellegének megfelelő szempontból elemelve azt.

Ezenkívül a diákok külön előadások keretében megismerkedhetnek a művészettörténet és a szellemtudomány nagy alakjainak életével, munkásságával, szellemiségével (pl. Leonardo da Vinci, Csontváry Kosztka Tivadar, Wolfgang Goethe stb.). Ezeket az elméleti előadásokat szakterületük kiváló művelői, óraadó tanárként meghívott művészettörténészek, kultúrtörténészek, bölcsészek tartják. Ezzel biztosítja a mesteriskola diákjai számára a magasszintű tárgyi, elméleti tudás megszerzését.

**A gyakorlati órák összeállítása attól függ,
hogy a tanuló melyik szakot választotta.
A választható szakok a következők**

- **Festő**
- **Könyv illusztrátor**
- **Reklám design**
- **Fotó**
- **Mozgókép**

Egy-egy szakra meghatározott számú diák jelentkezhet, az egyes szakok létszáma az adott évfolyam létszámától függ, azzal arányos (egy évfolyam létszáma kb. 23 fő).

A festészeti szakra jelentkezők rajz és festéstechnikai órák mellett megismerkedhetnek különféle festészeti eljárásokkal, technikákkal. Ezen órák keretében kiváló festők útmutatásai alapján fejlődik a diákok rajzkészsége, eszközhasználata, színérzéke, szélesedik kifejezésbeli eszköztáruk. A keletkező művek feldolgozása, hatástartalmi vizsgálata szakmai szempontból is és a szellemi elmélyedés eszközeként egyaránt fontos része a képzésnek.

A grafika szak rajz órái bizonyos részben átfedésbe kerülnek a festészeti szak hasonló tárgyú óráival. Ezen a szakon a művészi grafika, a könyvillusztráció és a komputergrafika területén szerezhető jártasság. A szakra jelentkező diákoknak mindhárom területen el kell végezniük bizonyos kötelező óraszámot, emellett az egyik választott területen emelt óraszámban vehetnek részt.

Minden területet szakember oktat, a keletkező munkák elemzésével kiegészítve. A szellemi megismerésben szintén fontos a saját és mások műveiben való elmélyedés.

A fotó és a mozgókép szakok esetében szintén díjazott szakemberek tartják a szakmai gyakorlat óráit, az elmélyült elemzést a diákok szellemi megismerést vezető művésztanárával együtt végezve.

Ezt a lehetőséget felhasználva az iskola igény szerint felvállalná igényes, művészi szintű kiadványok tervezését, műfajtól függően fotó vagy grafikai illusztráció készítését (pl. könyv, folyóirat), kiadványok teljes tervezését. Az ebből befolyó összeg az iskola fenntartására, fejlesztésére, kiállítások szervezésére fordítható.

Tanórán kívüli tevékenységek

A tanítási órák koncentrációt igénylő feladatait ellensúlyozzák azok a szabadidős tevékenységek, amelyeknek az iskola teret biztosít. Lazító de egyben az elmélyülést is segítő kikapcsolódás az íjászat, a túrázás, a közös zenélés és a kertészkedés.

Az íjászatban sokféle szellemi gyakorlat egyesül; a koncentráció, a koncentráció erőfeszítésének elengedése, a cél imaginálása, az én erőinek bizonyos irányba terelése stb.,. Gyakorlása segíthet a cselekvés mögötti szellemiség felfedezésében, egyben szórakozás, testmozgás.

A környék erdeiben kitűnő lehetőség nyílik sétákra, illetve hosszabb túrák szervezésére. A mozgás tisztítja a testet, segít kiüríteni, rendezni az érzelmi központot és az elmét. Nagyszerű terep a meditációra a megfigyelésre, rajzolásra, festésre.

A közös zenélés, dobolás nemcsak közösségi élmény, kikapcsolódási lehetőség, hanem a ritmusban való elmélyülés az érzelmi központ megismerését is segíti, újabb terep az önmegfigyeléshez.

Az iskola külön kerttel és üvegházzal önmaga számára termelné meg az élelmezéshez szükséges zöldségek egy részét, természetesen biogazdálkodást folytatva. Ez nemcsak a minőségi étkezéshez nyújt segítséget, hanem az ültetés, metszés, ritkítás, gyomlálás stb. kertészeti tevékenység szellemi alapjához is közelebb segíti a felüdülésre vágyókat.

Kiállítások rendezése:

Az eddigiekben leírt szellemi megismerés során keletkezett műveket az iskola rendszeresen bemutatná kiállításokon, tárlatokon. Ezek rendezési módja és célja azonban eltér a szokványostól. A bemutatás célja nem pusztán az alkotások szemlélésre nyújtott lehetőség. Az átlagos megtekintési céllal rendezett kiállításokon szereplő művek üzenete, mögöttes tartalma nem jut el a nézőközönség nagy részéhez, sok esetben egy csak szűk kör számára elérhető ezen felismerések bizonyos része.

Az iskola kiállításainak célja, hogy a nézőben megpróbálja ugyanazt az élményt kiváltani (az élmény eredetét felismerni) amit az alkotó élt át, miközben létrehozta művét. Ezt különféle hang, fény és látvány elemekkel igyekszik elérni. Ennek egyik megvalósulási verziója például a sötét szoba módszere: a néző bemegy egy sötét terembe, ahol egy előre felvett magyarázó-inspiráló szöveg hangzik el, amely röviden összefoglalja a megfigyelés, a szétválasztás módszerét, vagyis arról szól, hogyan kell szemlélni a képet, vagy bármely más létezőt. A szöveget a megfelelő ütemben egy a képhez illő zene követi, miközben irányított világítás segítségével kibontakozik a néző előtt az alkotás. A zene után rövid, költői szöveg ad inspirációt a mű tartalmával kapcsolatban. A következő képhez újabb zene, s újabb szöveg társul a szellemi tartalmat illetően. A néző mindig csak egy képet lát, abban elmerülhet, s az alkotó szellemi megismerési módszereit felfedezve önmaga számára.

A kiállításokat a közös zenélések során összeszokott diákok zenés megnyitója előzi meg, fellazítva a hivatalos megnyitók szokásos merevségét, előkészítve a befogadót egy új tapasztalási forma felé nyitódásra.

Tanfolyamszervezés

A mesteriskola technikai adottságait és szakképzett oktatóinak jelenlétét a képzési formák egy másik területén is igyekszik hasznosítani. Felvállalja egy komputerfelhasználói tanfolyam megszervezését és lebonyolítását, amely a környék lakosságának ebbéli igényét elégíti ki. Az alapfokú felhasználói tanfolyam résztvevői megismerkedhetnek a fő szövegszerkesztői (Word) és igény szerint grafikai (Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Quark Xpress stb.) programok alapjaival, az internet használat gyakorlatával. Létszáma tanfolyamonként tíz-tizenkét fő, időtartama három-négy hét. Az ebből befolyó pénzösszeg szintén az iskola fenntartására, fejlesztésére fordítható.

A mesteriskola tanárainak szellemi képzése

A mesteriskola alapvető módszere a diákok szellemi alapokon nyugvó képzése, ezért az iskola nagy súlyt fektet az állandó státuszban lévő, szellemi megismerésben kevésbé jártas szaktanárainak szellemi képzésére.

A tantestület állandó tagjainak száma kilenc fő. Ebből kettő az iskola alapító tagja, akiknek szellemi tapasztalatai alapján fogalmazódott meg a szellemi és képzőművészeti mesteriskola teljes koncepciója. Mindketten művészeti főiskolát végeztek, ezért a művészet közvetítésével adják át a szellemi megismerés során szerzett tapasztalataikat. Ismereteik mélysége megegyezik az előzőekben tárgyalt megismerési szakaszok legemélyültebb fokával. Ezeken a szellemi alapokon nyugszik a tantestület munkájának lényegi célja.

Az alapító tanárok végzik a diákok és a szaktanárok szellemi képzését. A tanári kar másik hét tagja szakmailag elismert, díjazott művészegénység. A mesteriskola szellemi alapú művészeti képzéséhez alkalmazkodva, munkájukhoz elengedhetetlen a megismerés szempontjainak, gyakorlatának ismerete. Az iskola elindulását megelőzően egy két hónapos képzés keretében, a szellemi részt tanító tanárok segítségével tehetnek szert erre. A képzés során tisztázódnak a szellemi megismerés fogalmai, állomásai, szempontjai, módszerei. Az alaptételek megértése után elkezdődik a megismerés gyakorlatainak végzése. Az iskolában tanító művésztanárok ezáltal nemcsak a tanulók képzésének rendszerét láthatják át tökéletesen, hanem lépéseket tehetnek saját önismeretük, szellemi fejlődésük területén is.

A gyakorlatok során elsajátított helyes figyelem alkalmazásával egészül ki a mesterségbeli tudása átadásának folyamata. Hiszen az önmegfigyelés mély tartalmakat feltáró módszere a tanuló egyéniségére irányítva új perspektívát nyit meg az ismeretátadás területén. A szaktanárok tevékenységének célja tehát minden megtanulható tudásanyag közvetítése, inspiráció a “meg nem tanulható” ismeretek felé, kiegészítve az egyre magasabb szintű szellemi megfigyeléssel.

Az iskola működésének elindulása után a tanárok szellemi képzése a két alapítóval történő konzultációk keretében folytatódik. A beszélgetések gyakorisága a tanárok igényeihez és az iskola belső rendjéhez alkalmazkodik.

Az elindulást követő rendeződési időszakban, amíg a tanítás pontos rendje és a tananyag tartalmi vonatkozásai mindenki számára egyértelműen tisztázódnak, a tantestület állandó tagjai az elméleti előadásokra a diákokkal együtt bejárnak. Ez saját munkájuk kiegészítéséhez és tanmenetük elkészítéséhez nyújt segítséget.

A szaktanárok részére az iskola saját lakrészt és műtermet biztosít. Azokon a napokon, amikor órát tartanak, itt megszállhatnak, alkothatnak, igénybe vehetik az iskola étkezési lehetőségeit. Természetesen önálló lakrészük állandóan rendelkezésükre áll, így igény szerint bármikor, korlátlan ideig használhatják. Az iskola igyekszik megfelelő környezetet biztosítani számukra az elmélyüléshez, alkotáshoz. Szellemi képzésük része lehet, a keletkező műveik elemzése szellemi szempontból.

Az elméleti tárgyakat oktató óraadók és meghívott előadók számára szintén nyitva áll a szellemi képzés minden lehetősége, de ezt az iskola nem teszi kötelezővé. Az állandó tanárokkal ellentétben kapcsolatuk a tanárokkal időszakos, a velük való kommunikáció az előadási forma miatt majdhogynem egyoldalú. Feladatuk az egzakt tárgyi tudás átadása.

A mesteriskola helyigénye, szerkezeti felépítése

Amint azt **A megvalósítás feltételei** című részben már említettük, az iskola tanítási módszereinek és céljainak megfelelően bentlakásos jellegű. Ezért a tanítás színterét biztosító helyiségek mellett a kollégiumi elhelyezés feltételeit is meg kell teremteni. Minden egység, amit az iskola használ, egyazon területen, telken belül alkot egyetlen, összefüggő egységet. Az ezzel kapcsolatos helyigény-felmérés és helyiségszám az optimális viszonyokat tükrözi, bizonyos vonatkozásai szükségszerűen csökkenthetők. Az épületek pontos terve ezen irányelveket módosíthatja.

Ideális esetben a festő és grafika szakos diákok számára kialakítandó egy 27 négyzetméter alapterületű komplexum, amely magában foglal egy 8 m²-es lakórészt (a lakhatás alapvető feltételeivel, bútorzatával), és egy 19 m²-es műtermi részt. Ez azt jelenti, hogy a festészeti és rajzi tevékenység a közös órákon kívül egyénileg is folytatható. Ez a zavartalan elmélyülést nagyban segítené, azonkívül az ilyen jellegű tevékenységnek mindenképpen van bizonyos helyigénye, mivel a szükséges eszközök kézhezhelyezésén kívül maga a kép is térigényes (pl. egy nagyobb kép esetén 1,5 x 2,5 m a vászon elhelyezése és annak átlátási tere). A közös műterem nagyobb, hosszabb időt igénybevevő művek esetében akadályozó tényező. Saját műtermi részében látogatja meg a diákot tanára, itt látja el a szükséges instrukciókkal.

A festő szakon évfolyamonként tizenkét fővel számolva $12 \times 2 = 24$ fő $\times 27 \text{ m}^2 = 648 \text{ m}^2$ lakó és műtermi rész adódik.

A grafikus szak könyv, illusztrátor tagozatán évfolyamonként 3 fős létszám esetén $2 \times 3 = 6$ fő $\times 27 \text{ m}^2 = 162 \text{ m}^2$ műteremmel ellátott lakórész adódik.

A műteremmel ellátott lakószobákhoz három lakrészenként (azaz három személyenként) egy 24m² területű fürdőszoba, WC és raktár rész kapcsolódik.

A grafikus szak alkalmazott grafikai tagozatán műteremre nincs szükség, mivel az oktatás nagy részét a computergrafika alkotja. Ezért itt évfolyamonként 3 fős létszámot véve alapul $2 \times 3 = 6$ fő $\times 8 \text{ m}^2 = 48 \text{ m}^2$ alapterületű lakórész adódik.

A két csoportos grafikai szakos hallgatóknak, három közös használatú komputerszoba állna rendelkezésre: $3 \times 25 \text{ m}^2 = 75 \text{ m}^2$ alapterületen.

A festő és grafika szak részére a csoportos műtermi órákhoz két közös, 90 m^2 -es műterem tartozik. ($2 \times 90 \text{ m}^2 = 180 \text{ m}^2$)

A fotó szak esetében a két évfolyam számára $2 \times 4 = 8$ fő $\times 8 \text{ m}^2 = 64 \text{ m}^2$ lakószobarész csatlakozik. Ezen a szakon szükségtelen külön műtermi rész lakásonként. Ide két közös fotóműterem ($2 \times 50 \text{ m}^2 = 100 \text{ m}^2$) és három közös fotólabor ($3 \times 15 \text{ m}^2 = 45 \text{ m}^2$) tartozik még.

A mozgókép – video szakon évfolyamonként 3 fős létszámot véve alapul $2 \times 3 = 6$ fő $\times 8 \text{ m}^2 = 48 \text{ m}^2$ területű lakórész adódik. Ehhez a szakhoz két közös műterem tartozik: $2 \times 40 \text{ m}^2 = 80 \text{ m}^2$ alapterületen.

A tanárok és az iskola vezetői, fenntartói számára kilenc műteremlakás áll rendelkezésre.

Az elméleti órákra és a festők közös műtermére két-két 90 m^2 -es terem hozható létre:

— Előadó termek: $2 \times 90 \text{ m}^2 = 180 \text{ m}^2$

— Közös műtermek: $2 \times 90 \text{ m}^2 = 180 \text{ m}^2$

A festő és grafikus halgatók munkájához szükséges egy kisebb asztalosműhely létrehozása. Ezen az $5 \times 6 \text{ m} = 30 \text{ m}^2$ -es részen a hallgatók összeállíthatják a képekhez szükséges vakkeretet, megoldhatják a kész képek keretezését. Ezenkívül az iskola épületén adódó kisebb fenntartási, javítási munkák elvégzése is itt lehetséges.

Az épülethez tartozó további egységek tételszerű számítása **A mesteriskola beruházása** c. részben található.